

VALENTIN CUNDRIČ: ZAROTITEV

V Toulousu, 1963

Po Avenue Jean-Riez sem hodil proti deželi
s soncem kot s sošolcem pod pazduho;
oblaki so švigali po nebu ko lisičji repi;
ptičji drobiž se je kotrljal čez cesto brez varuhov.

Naveličan palač, od koder gledajo šelesteče žene
neurje samo z vojaškim daljnogledom,
sem se ob štirih popoldne odpravil vselej
ven, brodolomec, grabeč za plavajočim lesom.

Ce nisem sedel na kamen, sem na kakšno ograjo;
večer si je svečavo brez šuma ulival;
prva zvezda je predla za balo;
dežela je postajala priprta skrinja.

Lepo je tako, ko besede niso preglasne
in se pomenkujejo med seboj, ko da te ni.
In če so si že nekoliko sovražne,
kažejo nate, češ mir, da se ta ne zbudi.

je vredno	hočem	berač sem
ni vredno	nočem	bogat sem
je	kako te sovražim	nimaš pravice
ni	ostani	ubij me

nobena beseda poražena ni
nobena ne seže po lovoru
po ulici hodita ko dvojčici
prisedeta istočasno obe brez sramu

Tisti večer sem že lezel nazaj v lupino
in se mislil počasi vrniti na dom,
pa požene starka iz tal, z njo vino;
pravi: gotovo s severa, vi niste od tod...

Povem ji, kje je moja dežela, zasajena ko vrba
nad breg provincijskih in svetovnih rek;
kot bi se na ponižni veter ne na palico oprla,
se je zamaknila v moj gorjanski smeh.

Potem sva premenjala pogovor, vremena
se nisva dotikala, ker na jugu
ni poleti hudih ur, ki bi cepile žene
in preplašene bilke na dvoje; samo povodnji toplote
pluskajo pred prag; človeško meso
pa ne ve, kam bi jezik delo, o, kaj bi
z jezikom... Ne vé, kaj bi z udi, obleko
odvrže v peščeni lug. Samo po mojem
mehkem nebu so rili gromi...

...Do kod sežejo

jambori, sva se vprašala, ko se je stemnilo.
In še, kaj je globje: morje ali človek.
Vse je plitvo za krmarja, dokler ga ne obiše čas.

o ne sprašujmo se kaj je starejše
ljubezen ali ogenj gospoda nas ne vidi
rada brez dela pravite da ptica
v gozdu tiktaka in da gluhonema riba
na pragu vode pleše ne pravite ničesar
ker gospoda nas ne vidi rada brez dela
videli ste vrbe s pletivom valov
in pozabili da ogromna plošča dneva
odseva da se svetloba spodtika po gozdu
preplašena zaradi vas ki posedate
gospoda nas ne vidi rada brez dela
še zvečer ne ko vodnjak postaja prstan
na mezincu rož in iz njega zajemamo
svoje resnične podobe in spoznanje
da se ptičji kljuni ko ročice
zvečer v globoko razmišljanje sklenejo

in jim odleže
pticam
odleže

odleže ...

Hišo iz blata sem zidal še včeraj
in jaz sem nosila pekoče kite;
za ščebetanjem sem plezal še včeraj
in jaz preoblačila lutke v rime.
Ljudje so dišali po češnjah še včeraj
in cimetu, veslo slonokoščeno
je bilo v njih, o, koliko maka je po vekah
ženskih čez noč zvenelo ...
Ne naglejte se ptic, ki s sredico vode
potoke zapuščajo, ne vejo, da smrt
temu naporu sledi, o, ptice, ki delajo vbode
v balo neba, ... noč jih pije ko strd.

odleže ...

Zdaj je čas, ko zaklepamo spalnice
in odrinemo splav svoj bolj ko podnevi od sveta;
dnevi so dovolj ubijajoče čakalnice
tega hipa s soparo, z meteži, z intervali dežja.
Stopi blesteča iz kolobarja oblek,
zjutraj boš spet pahnjena v to past;
spoznaj, da izviri starodavnih rek
hodijo moči med zaljubljene krast.
Glej, zdaj je čas, ko se duh navpije
in čas ko telo sluh izgubi;
noben kragulj na stropu ne sije,
ni ne globin ne višin, samo mir.

odleže ...

O možje, ki ste pozabili,
da žene imajo roke
iz rastlinskega tkiva,
o te muževne ženske roke,
ki hočejo, da so v njih možje
kos ubogljivega prediva,

kaj bomo z njimi storili,
ko jih ne bomo več upognili
za lok, možje?

O možje, ki ste pozabili,
da je avgust mesecev kralj
in da so naše žene
z njim poročene,
ne z nami,
čemu bi jih zato krivili,
možje?!

Žene tega sveta so nezveste;
varajo nas s kriki iz noči
in če jim nobeden ni namenjen,
smo na vrsti mi.

odleže ...

dnevu ki sika iz noči
krvi ki buta v žilah zemlje
kmetu ki privija strune njiv
lestvi vran ki se dotika zvezd
bršljanu ki oblači ledja skal
situ ki nas očiščuje plev
spomeniku ki se sprašuje kam
luni ki zastonj prebija led
rokam ki nam dežja in led trosijo
letu z dvema avgustoma
bilkam ki drevesa močna molijo
pogumu ki je skrhana sulica
volkovom ki grizejo lupino polj
rjuham ki zagrnejo dekliške noge
mleku ki ga pije srobot
rudi ki jo je obudil med žive jezik gazel
ne odleže pa
ljudem ki so zažareli in ugasnili
ljudem ki so pili in se zastrupili
ljudem ki so razpadli v temini
in si nič trajnega niso mogli naročiti
živel je tudi

rod ki nima vzorov
mrak ki ne potrebuje dvojnika
ker je nesmrten neumrjoč
zid ki je ubil obzorje
kot si ga je narava zamislila
jezik ki ne pozna besed
sonce prihaja na obisk
jezik ki je ustvaril le te besede
garaj
živina
tlaka
pozdravi ponižno gospodarja

odleže?
a ne jemlji s sabo v posteljo
ptice ki poje brez ponosa
nisem vredna da greš pod mojo streho
zvezd ki vara topole
z lačnimi razbojniki
s pojočimi cigani
z neukročenim morjem
lune ki ljubi vsakogar in nikogar
v svoji ošabnosti
pljuč ki vdihavajo laži
ukaze k poslušnosti

a ne povabi na obed
bakrene ose ki bi tvoj hleb
v grad izvotlila
jabolko v svojo spalnico
tvoje čelo v svoje pribežališče
psa ki ovohava tvoj jezik
kaj si govoril

kot sem že rekel: četudi svet dvigne
palače in morje
za eno nadstropje
naše hiše bodo pokleknile
ker so že pritlične previsoke
za utrujene oči

Človek se drugače lomi ko svetloba
in drugače kristale spočne ko neosveščeni pesek,
zato ga je smrti dostikrat groza
in jo roti: nisem vreden, da greš do moje strehe.
Dam ti pravico živeti, moj čas,
dam ti pravico živeti, moj prostor,
prostovoljno sem vama žrtvoval
svojo dobroto in vsenaokrog nabrano žensko lepoto.
Opravičil sem oba pred prihodnostjo,
čeprav mi ne dasta za pojoči snop povresla;
samo ne silita me, da skupaj nečistujemo
za eno žlico življenja!